

Tiltagspakke til fremme af tilgængelighed 2018

23. januar 2018

Ministerens introduktion

Det er vigtigt for mig at sikre, at alle borgere i samfundet får adgang til de bygninger, der tilbyder offentlig adgang og kan benytte de funktioner, der er i bygningerne. Bygningerne skal selvfølgelig være i orden tilgængelighedsmæssigt. Det er selve grundlaget for, at man kan bidrage til samfundets aktiviteter efter eget valg og efter egen evne, hvilket jeg også lægger stor vægt på.

Derfor præsenterer jeg denne pakke af initiativer, der skal sætte fokus på, at vores fælles bygninger skal indrettes, så det bliver muligt for alle borgerne at komme ind i dem og bruge dem.

Ole Birk Olesen

Transport-, bygnings- og boligminister

Baggrund

Hvorfor tilgængelighed er vigtigt

Nye bygninger skal opføres efter reglerne i byggeloven og bygningsreglementet, og de skal derfor også leve op til bygningsreglementets krav om tilgængelighed for personer med handicap. Tilgængelighed er grundlaget for, at også borgere med handicap kan få et selvstændigt liv og deltage ligeværdigt i alle livets forhold. Derfor er det væsentligt at træffe foranstaltninger til at sikre, at personer med handicap ligesom andre har adgang til og kan bruge de fysiske omgivelser.

Danmarks forpligtelser på tilgængelighedsområdet

I 2009 ratificerede Danmark FN's handicapkonvention "Konvention om rettigheder for personer med handicap". Konventionens artikel 9 omhandler blandt andet tilgængelighed til byggeri. Det beskrives, at deltagerstaterne skal træffe passende foranstaltninger med henblik på at sikre, at personer med handicap har lige muligheder for adgang til de fysiske omgivelser, transportmuligheder, information og kommunikation, herunder informations- og kommunikationsteknologi og -systemer.

I henhold til konventionen forpligter deltagerstaterne sig til at påtage eller fremme forskning og udvikling af universelt designede bygninger. Universel design skal forstås som udformningen af produkter, omgivelser, ordninger og tilbud, således at de i videst muligt omfang kan anvendes af alle personer uden behov for tilpasning eller særlig udformning. Universel design udelukker ikke hjælpemidler til særlige grupper af personer med handicap, når der er behov for det.

Initiativer

Denne tiltagspakke består af tre overordnede temaer, der samlet skal medvirke til at øge mulighederne for, at alle kan benytte bygninger, der tilbyder offentlig adgang. De tre hovedtemaer er:

- Styrket formidling og vejledning om tilgængelighed i byggeriet
- Muligheden for funktionsbaserede krav og brug af tilgængelighedsstrategier i byggeriet
- Kommunernes tilsyn med byggeriet samt opsamling og evaluering af gældende regler

Iderigdommen blandt bygherre, rådgivere og brugere i byggeriet er stor, og der skabes løbende nye gode løsninger på, hvordan de bygninger, der tilbyder offentlig adgang, kan opføres og indrettes, så de er tilgængeligere og kan anvendes af alle borgere. Det er vigtigt, at kendskabet til både de velafprøvede samt nyeste løsninger og viden om tilgængelighed i byggeriet bredes ud, så de gode eksempler kan inspirere andre til hvordan der kan skabes gode konkrete løsninger i andre byggerier.

Det forudsætter også, at reglerne i bygningsreglementet er tidssvarende, og at der er rum for at bygherre, rådgivere og bruger kan anvende de nyeste løsninger til at skabe gode, innovative og funktionelle tilgængeligheds løsninger, som lever op til kravene i bygningsreglementet. Derfor lanceres der med denne tiltagspakke en række initiativer i afsnittene "Styrket formidling og vejledning om tilgængelighed i byggeriet" og "Muligheden for funktionsbaserede krav og brug af tilgængelighedsstrategier i byggeriet", der skal understøtte denne målsætning.

En metode til at følge op på de konkrete løsninger fremover er kommunernes stikprøvekontroller. De skal medvirke til at kortlægge om de gældende regler i byggeriet overholdes, og det skal samtidig sikres, at kommunernes erfaring i forbindelse med tilsynene anvendes konstruktivt i forhold til tilpasning af regelsættet, hvilket gennemgås i afsnittet "Kommunernes tilsyn med byggeriet samt opsamling og evaluering af gældende regler".

Styrket formidling og vejledning om tilgængelighed i byggeriet

Regeringen og satspuljepartierne besluttede i forbindelse med satspuljeforhandlingerne for 2018 at gøre Statens Byggeforskningsinstitut's bevilling rettet mod en indsats inden for tilgængelighed og universel design permanent. I udmøntningen af aftalen skal det sikres, at instituttets forskning og formidling på tilgængelighedsområdet kan indgå i det videre arbejde med at skabe fokus på at formidle og skabe ny viden om tilgængelighed i byggeriet. Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen og Statens Byggeforskningsinstitut fastlægger i samarbejde, hvordan satspuljeaftalen for 2018 kan danne udgangspunkt for at sikre øget fokus på tilgængelighed og universel design i SBI's forsknings- og formidlingsindsats.

Hidtil er begrebet universel design primært indgået i diskussioner om tilgængelighed på et teoretisk plan. Der er derfor behov for at se begrebet i forhold til konkrete løsninger. Der skal udarbejdes en vejledning, der kan danne bro mellem de generelle hensyn, der ligger bag begrebet universel design, og de konkrete løsninger, der skal sikre, at bygninger kan benyttes af alle. Vejledningen skal rettes specifikt mod bygherrerne og deres rådgiver med henblik på at sikre konkrete anvisninger på, hvordan der kan arbejdes med universel design.

For at understøtte de nye bestemmelser i BR18 udarbejder Dansk Standard også en vejledning til tilgængelighedsbestemmelserne *DS håndbog 186*. Derfor skal der sideløbende med den øvrige vejledningsindsats afholdes en række arrangementer rundt om i landet, hvor vejledningen vil blive præsenteret for herved at udbrede kendskabet til BR18.

Som et yderligere led i vejlednings- og formidlingsindsatsen har Statens Byggeforskningsinstitut etableret en web-portal baseret på eksisterende viden om tilgængelighed i byggeriet. Portalen skal videreudvikles, således at den kan fungere som en samlet indgang til information og viden om universel design. Portalen kan også fungere som formidling af baggrundsviden i forhold til de nødvendige brugerbehov, og den skal udgøre et konkret værktøj i forbindelse med design og udvikling af løsninger i byggeriet. På sigt skal det undersøges om platformen kan indgå i rådgiverbranchens digitale projekteringsværktøjer.

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen vil desuden i samarbejde med branche- og brugerorganisationer afholde arrangementer rundt om i landet for at drøfte og informere om bygningsreglementets tilgængelighedsbestemmelser. Arrangementerne skal rette sig mod alle led i byggeprocessen fra bygherre til rådgivere, myndigheder og brugere.

Der skal:

- 1.** I samarbejde mellem Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen og Statens Byggeforskningsinstitut fastlægges, hvordan satspuljeaftalen for 2018 kan danne udgangspunkt for at sikre øget fokus på tilgængelighed og universel design i SBI's forsknings- og formidlingsindsats.
- 2.** I vejledningsform konkretiseres universelle designløsninger, der målrettes bygherrerne og deres rådgivere.
- 3.** Etableres en vejlednings- og undervisningsindsats i brugen af den kommende DS håndbog 186 Vejledning om BR18's tilgængelighedskrav.
- 4.** Videreudvikles på Statens Byggeforskningsinstitut's web-portal *Universel design og tilgængelighed*, således at den kan fungere som en samlet indgang til information og viden om universel design også i forhold til for konkrete løsningsmuligheder.
- 5.** Gennemføres en informationsindsats med arrangementer om tilgængelighed i byggeriet rettet mod bygherre, rådgivere og kommuner.

Muligheden for funktionsbaserede krav og brug af tilgængelighedsstrategier i byggeriet

De af bygningsreglementets bestemmelser, der er rettet mod at sikre tilgængelighed for mennesker med handicap, har et meget detaljeret niveau, hvilket ikke stemmer overens med den generelle udvikling af reglerne i bygningsreglementet, hvor reglerne i højere grad baseres på funktionskrav.

De detaljerede regler giver en række begrænsninger, når der skal sikres løsninger tilpasset det konkrete byggeri i dag. For at muliggøre en bedre og mere målrettet tilgængelighedsindsats i byggeriet, skal det vurderes, om bygningsreglementets bestemmelser kan ændres til funktionsbestemmelser baseret på princippet om universel design.

Med henblik på at understøtte en mulig udvikling frem mod brug af funktionsbaserede krav skal det undersøges, hvordan bygningsreglementets tilgængelighedsbestemmelser i højere grad kan rumme innovative og fremtidsbaserede løsningsmuligheder, herunder også løsninger der muliggør brugen af nye teknologier. I den forbindelse skal det også undersøges, hvordan en tilgængelighedsstrategi kan fungere som arbejdsredskab for de projekterende, og samtidig være dokumentation for, at byggeriet lever op til kravene i bygningsreglementet.

En tilgængelighedsstrategi for et byggeri kan således være et af redskaberne til at skabe fokus på tilgængelighed tidligt i designprocessen, at øge integrationen og bevidstheden om tilgængelighed, at initiere dialog om tilgængelighed i forhold til bygherre og endelig som dialog- og dokumentationsværktøj i forhold til myndighederne. En tilgængelighedsstrategi bør tilpasses projektets karakter. Det kan i de fleste projekter være tilstrækkeligt med et tilgængelighedsnotat, mens en mere omfattende strategi kan være relevant eksempelvis i forbindelse med et hospital samt større offentligt tilgængelige bygninger.

På et mandat fra EU-Kommissionen er der sat et arbejde i gang, der skal munde ud i en frivillig fælleseuropæisk tilgængelighedsstandard. Standarden vil bestå af en standard og to såkaldte tekniske rapporter, hvoraf den ene omhandler dokumentationskrav for opfyldelse af standarden. Det skal derfor løbende arbejdes for, at standarden kan danne grundlaget for et dansk krav til at bygherrerne skal udarbejde en tilgængelighedsstrategi.

Der skal:

- 1.** Foretages en opsamling på den eksisterende viden om behovet for at stille krav om udarbejdelse af en tilgængelighedsstrategi, herunder internationale erfaringer om dokumentation af tilgængelighedsløsninger. Med dette udgangspunkt udarbejdes en redegørelse med anbefalinger på mulige løsninger.
- 2.** Udarbejdes konkrete rammer for, hvordan der med universelt design som udgangspunkt kan arbejdes med tilgængelighedsstrategierne hos bygherren og dennes rådgivere.
- 3.** I dialog med byggeriets parter drøftes, hvordan der kan åbnes for mere fleksible muligheder for bygherrerne og rådgiverne til at skabe løsninger, der baserer sig på det konkrete byggeri, og som samlet set skal sikre, at der tages udgangspunkt i de konkrete bygninger.

Kommunernes tilsyn med byggeriet samt opsamling og evaluering af gældende regler

Med det nye bygningsreglement (BR18) skal kommunalbestyrelsen i 10 pct. af de byggesager, hvor der er meddelt ibrugtagningstilladelse, foretage stikprøvekontrol af dokumentationen for overholdelse af bygningsreglementets krav i det færdige byggeri.

Ved stikprøvekontrol skal kommunalbestyrelsen, i forbindelse med afslutning af byggesagen, således påse, at det færdige byggeri overholder de relevante krav i bygningsreglementet, herunder tilgængelighedskravene.

For at skabe de bedste muligheder for en udbytterig og effektiv tilsynsindsats i kommunerne er der behov for en fokuseret informations- og vejledningsindsats om de dele af kommunernes kontrolindsats, der omfatter tilgængelighed. Det skal bidrage til at sikre optimalt udbytte af de stikprøvekontroller, som kommunerne foretager, og bidrage til at byggerier, som ikke måtte leve op til bygningsreglementets krav til tilgængelighed, kan bringes i orden. Initiativerne på dette område vil også kunne bidrage til at sikre en større grad af ensartethed i kommunernes kontrolniveau, ligesom det gennem evalueringer og tværgående opsamlinger vil være muligt at identificere områder, hvor der er særlige udfordringer i overholdelse af tilgængelighedskravene.

Desuden skal det sikres, at de erfaringer der gøres af kommunerne i forbindelse med stikprøvekontrollerne, bliver evalueret og gøres tilgængelige for alle de parter, der har behov for at høste af de erfaringer, der gøres.

Det skal i den forbindelse drøftes med byggeriets parter, hvordan det løbende kan sikres, at der sker opsamling og evaluering af reguleringen af tilgængelighed i byggeriet. Herunder om de gældende regler på rette vis understøtter et mere tilgængeligt byggeri.

Der skal:

- 1.** Udarbejdes en vejledning, der fokuserer på, hvordan kommunerne kan kontrollere tilgængelighedsløsninger i konkrete byggesager.
- 2.** Med udgangspunkt i de resultater, der løbende opsamles af erfaringer i stikprøvekontrollen efter BR18, udarbejdes en publikation om tilgængelighed i byggeriet. Publikationen skal indgå i den samlede formidling af konkrete muligheder for at leve op til BR18. Erfaringerne herfra kan desuden indgå i en fortsat udvikling af kravene i bygningsreglementet, og hvordan disse kan dokumenteres.
- 3.** Indgås dialog mellem Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen, branchen og brugerne om, hvordan der sikres opsamling og evaluering af de til enhver tid gældende regler i bygningsreglementet.

*Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen
Edvard Thomsens Vej 14
DK-2300 København S*

*info@tbst.dk
www.tbst.dk*

**Tiltagspakke til fremme af
tilgængelighed 2017**